

ТЕКСТИ ДЛЯ ТЕМАТИЧНОГО КОНТРОЛЮ (зразки)

Безсполучникове складне речення

1. Безсполучникове складне речення – це

а) складне сполучникове речення, яке складається з двох або кількох простих речень, одне з яких є залежним від іншого;

б) речення, в якому прості речення об'єднані за змістом і інтонацією без допомоги сполучників та сполучних слів;

в) складне сполучникове речення, яке складається з двох або кількох простих речень, що є рівноправними.

Скласти (пригадати) й записати безсполучникове складне речення (напр.: Журавлі лишають гнізда, холодком дихнули хмари (Б.Олійник). Просторішими стали степи; очистились, подаленіли обрії (О.Гончар). Я не люблю приспівок бадьористих: душа у них якась таки не та, заграй смутної, орле-бандуристе, нехай у ній нам воля засвіта (Наталка Нікуліна).

2. Між двома частинами безсполучникового складного речення крапка з комою ставиться, якщо

а) зміст частин протиставляється;

б) якщо частини значно поширені, менше пов'язані між собою за змістом;

в) якщо друга частина розкриває зміст попередньої.

Скласти (пригадати) й записати складне безсполучникове речення, між частинами якого потрібно поставити крапку з комою (напр.: Пропливають проспектом круті лімузини, розлітаються поли банкірів крутих; посеред України, під магазином, хлопчик руку простяг, соромливо притих (В.Сіренко).

3. Якщо друга частина складного безсполучникового речення виражає наслідок або висновок з того, про що йдеться в першій, між частинами ставиться

а) крапка з комою;

б) двокрапка;

в) тире.

Скласти (пригадати) й записати складне безсполучникове речення із тире (напр.: Отак вітерцем перейти за леваду шовкову – засвітиться гай (Б.Олійник). Ти, море, таке глибоченне – хай скаже небо! Ти, море, таке широченне – хай скаже земля! (Б.Степанюк). Вона глянула – родився вітерець (М.Йогансен). Ударив блискавки кинджал – розреготався грім у горах (Д.Горішний). Сивий лірник заспіває – в когось скотиться сльоза (Б.Гірський). Бачу мамин рушник – він цвіте, мов стежина, запашний і рясний на червоні жоржини (П.Перебийніс). Повернулись додому лелеки – будуть люди на щастя багаті (М.Дубов).

4. Якщо друга частина складного безсполучникового речення виражає причину того, про що йдеться в першій, між частинами ставиться

а) крапка з комою;

б) двокрапка;

в) тире.

Скласти (пригадати) й записати складне безсполучникове речення із двокрапкою (напр.: Мав душу вітер, мабуть, молодечу: йому було не холодно в снігах (Г.Білоус). Крим, і Рим, і мідні труби – все пройшов і не

збагну: це ж чого мені так любо у полоні долину? (В.Бровченко). Яке три-
вожне слово – Україна: у ньому дзвін шабель, і гук гармат, і тулумбасів грім,
і попелища хат, й китайкою накрита домовина (Ю.Мушкетик). Скажи крізь
муку: я людина! Зрадій крізь горе: я з людьми! (М.Рильський) Все так мудро
у природі: день – за ніччю, ніч – за днем (Б.Олійник). Дивись: бегонія
прозора тонкі вітрильця розгортає і зернооко розглядає вікном обрамлену
картину високосніжної зими (П.Перебийніс).

5. Двокрапка ставиться у такому складному безсполучниковому реченні:

а) Українець – сам собі планета, малорос – він сам собі манкурт
(Д.Кремінь);

б) Орлам лиш воля викохає крила – малюймо ж тризуб на своїх вітрилах!
(Ю.Волощак);

в) Терпне в мера голова: президент наш прибува (В.Сіренко).

Скласти й записати складне безсполучникове речення за запропонованою
вчителем схемою.

6. Тире ставиться у такому складному безсполучниковому реченні:

а) Українець зажди брав у дорогу пучечок чебрецю: його гострий запах
нагадував рідну землю (В.Супруненко);

б) Звикнеш до осені – прийде зима (Ольга Германова);

в) Ще бабине літо літало в повітрі, ще сонце всміхалось ласкаво (Катерина
Барановська).

Скласти й записати складне безсполучникове речення за запропонованою
вчителем схемою.